

Синій автомобіль (скорочено)

Ярослав Стельмах

Кімната, де багато різних книжок. Головний герой, А., збуджено ходить туди-сюди, роздумуючи над чимось. Він згадує про своє щасливе дитинство. Тоді для щастя чоловікові був потрібен лише його іграшковий синій автомобіль. Зараз йому не дає спокою творча криза.

А. не може знайти тему свого наступного твору. Врешті-решт герой згадує про СНІД — "справжнє лихо нашого часу". А. починає розмірковувати над сюжетом. За задумом автора, персонаж, художник, був хворим на СНІД. Його кохана, що працювала медсестрою, зовсім випадково про це дізналася. А. намагається вигадати найбільш драматичні та трагічні деталі їх стосунків.

Врешті-решт, медсестра вирішила бути разом з коханим за будь-яких обставин. Вона мала розповісти герою про його хворобу. Вона відчайдушно лізла по ринві до майстерні художника, який на мансарді закінчував головну картину в його житті. Продумуючи життя своєї героїні, А. приходить до висновку, що вона має мати чоловіка. Він має бути винахідником, якого не сприйняла радянська влада. У той же час провідні європейські країни використовували його патент. Через свою невдачу чоловік почав пити та підіймати руку на дружину. Вона його покинула.

Раптом А. розчаровується у тільки-но вигаданому сюжеті. У його голові вже зароджується образ канадця, що приїхав до Радянського Союзу у справах. У черзі за майонезом він познайомився з дівчиною. Врешті-решт майонезу вони так і не придбали, але пішли разом обирати новорічну ялинку. Чоловік запросив її до ресторану, де вони розповідають один одному про свої невдалі шлюбні стосунки. Виявляється що у них є безліч спільного. Після закриття ресторану вони поїхали до готелю. Тут А. хоче зобразити любовну сцену, здивувати читача. Все-таки він зрозумів, що зараз постільні сцени є всюди, що вони вже зовсім набридли. Тому він вирішує передати лише гру почуттів та емоцій, складну гамму душевних переживань героїв. Так канадець проводить ніч у ванній. Він, як справжній джентльмен, не чіпав свою кохану і пальцем. При цьому А. говорить, що канадець є негідником, адже зустріч двох хороших людей зараз нікого не здивує. Чоловік подарував своїй коханій відеомагнітофон. Вона хотіла відмовитися, але вчасно згадала, що її синочок давно хоче собі такий. Канадцю стало зле. У нього підвищилася температура, на вулиці він втратив свідомість. Надвечір "швидка" забрала його. А. фантазує, що у лікарні канадця прийняли за розвідника та намагалися отруїти, але розуміє, що це вже занадто. Та все ж автор хоче зобразити збоку недобросовісних лікарів, які крадуть ліки та халатно ставляться до хворих. Через відсутність шприців одноразового користування канадець підхопив СНІД.

Раптом А. згадує, що канадець має бути художником на мансарді. Тим часом героїня дереться до нього по ринві аж на сьомий поверх. Натопи, що зібрався вниз, називав її повією. А. задумується над тим, що тему повії ще можна реабілітувати та

показати у новому ракурсі, зі співчуттям. Також до сюжету не завадило б додати фантастики, на яку сьогодні є значний попит. Наприклад, інопланетний корабель, у якому щось зламалося, приземлився на колгоспному полі. Через радіацію, що випромінював апарат, зненацька починає колоситися пшениця та квітнути помідори. Голова колгоспу запропонував прибульцям винагороду, аби вони тільки віддали свій корабель. Так робітники змогли б і надалі покращувати врожай. Але один з колгоспників проти. Він домовився, що прибульці заберуться геть. Раптом голова закохується у дочку командира інопланетного корабля. А. розуміє, що це не життєво.

Автор знову повертається до художника. Раптово переносить його до воєнного Берліну, але вчасно згадує, що він же його сучасник. А. дивується шаленій роботі свого мозку, що генерує вже зовсім нереальні речі. Одночасно він радіє, що все ще здатний на таке. Автор розуміє, що повинен працювати кожного дня, що це його єдиний шлях до успіху. Але А. засмучується. Адже на відміну від Гоголя, якому ніколи не бракувало тем, він за весь день не знайшов жодної. Головний герой п'єси хоче написати щось вічне та зрозуміле, почати з родини.

А. розповідає про день знайомства його батьків. Його батько був скромним біологом у відрядженні. Він розглядав пам'ятки міста, раптом угледів красуню. Молодий чоловік мовчки йшов за нею, весь зачарований, немов уві сні. Він не намагався чіплятися до неї чи познайомитися – просто йшов слідом. Біля її дому вони зупинилися. Біолог сказав, що хоче познайомитися з її батьками. Красуня запросила його до хати. Їх зустріла її мати з цигаркою в руці. Молодий чоловік попросив у неї руки її доньки. Через місяць молоді одружилися, через рік у них народився А. Жили вони скромно, разом з бабусею в одній кімнаті. Його батько тяжко працював. Пізніше здобув медаль Академії наук, згодом став академіком. Йому виділили велику квартиру. Мати зайнялася ремонтом. Вона взяла весь процес під своє керівництво, проявила свій прихований потенціал повною мірою. Батько ж ні у що не втручався, взагалі він жив відособлено. Скоро ремонт закінчився, ніхто не міг стримати свого захвату. Мама пишалася своєю роботою. Їй завжди були важливі будь-які подробиці. Вона контролювала коло друзів своїх дітей. Але ніхто, окрім неї, не мав права їх критикувати. Через таке втручання в життя А. між ним і матір'ю виникло відчуження. А от його сестра повністю їй покорилася. Через це А. на нею завжди підсміювався. У той же час сестра навчилася брехати та викручуватися перед мамою. Насправді ж вона абсолютно байдужою до того, що вона їй говорить. Брата А. мати любила найбільше. Вона ставилася до нього набагато поблажливіше. Вона як і раніше підтримувала порядок у Домі. Всі дивувалися її жіночності і одночасно залізною волею. А. не міг терпіти маминого контролю. Їх стосунки все холоднішали. Але від Дому не віяло холодом. Навпаки, там завжди було тепло і затишно.

Потім А. почав зустрічатися з дівчиною. Вона сподобалася його матері, але все ж вийшла заміж за іншого. А. кинувся на пошуки ідеалу. Зустрів ще одну дівчину. Запросив її у Дім, але матері вона не сподобалася. Але А. був цим задоволений. Він зробив дівчині пропозицію руки і серця. На їх весілля з усієї його родини приїхала

лише бабуся. Мати не могла зрозуміти, чому він її не послухав.

А. зупиняється. Він вважає, що зі спогадів йому користі мало. Він повертається до канадця, художника та Наталі. Він хоче, щоб їх історія була логічною і жодний критик не зміг причепитися до сюжету. Тому чоловіка Наталі А. відправляє у відрядження до Африки, щоб той не запитував зайвого про подарований відик. А. хоче, щоб він там і загинув, але все виходить надто похмуро, тому канадця реанімують. Він пообіцяв збудувати три нові лікарні, якщо цю зруйнують, а лікарів позбавлять дипломів. Канадець вирушає на пошуки Наталі. Вони зустрічаються в черзі за хеком. Він кидається до неї, вони прямують до його авто, з якого вже зняли колеса. Вони гуляють вечірнім містом, він їй пропонує побратися. Вона не згодна покинути батьківщину. Вони знову йдуть до знайомого номеру. Там на них чекає його дружина. Вона нагадує йому про шлюбний контракт. Згідно з ним у разі зради до неї переходить майже все майно канадця. Наталя йде звідти. Ніякої однозначної кінцівки.

А. вирішує братися за роботу. Треба розширити, допрацювати сюжет, надавати на сльози. Він намагається втулити до твору якийсь крилатий вислів, але нічого не виходить. У нього знову виникають якісь образи, які ні до чого не приводять. А. розмірковує над темою кохання. Вважає, що хоч про кохання пишуть багато, але кожному все ж є, що сказати. А. розуміє, що у нього проблеми з написанням сюжету, а от із зображенням психології персонажів у нього немає жодних труднощів.

Письменник дещо заздрить художникам, які завжди можуть створювати шедеври, просто малюючи з натури, та композиторам, твори яких цитує весь світ. Йому соромно за такі думки. Він знову повертається до художника. Той подав руку своїй коханій та затягнув її до себе. А. думає, що можна додати трохи містики, яку всі так люблять зараз. Кохані обнялися. А. чітко бачить цю сцену. Художник виявився іконописцем, дівчина вражена. А. вирішує, що потім, у другій частині, мансарда згорить разом з будинком. Та все своє недовге життя кохані будуть увесь час разом. Тим часом художник побачив голуба і вперше в житті кинув йому пшона, не зважаючи на те, що голубів він завжди ненавидів.

А. на секунду подумав, що це геніально. Потім же він прийшов до висновку, що це все просто маячня. А. згадує про своє успішне минуле. Він не розуміє, чому зараз не може створити нічого путнього. Митець згадує про поета часів Нерона, який писав погані вірші. Нерон наказав вбити його батька. Якщо ж і після цього поет не стане писати краще, то вбити і його самого. А. розуміє, що в нього теж були гіркі часи. Він хоче написати про свої інтимні речі, але вагається. Все ж він вирішує, що досить використовувати чужі переживання. Треба спробувати писати про власні радощі і сльози. З цього А. і починає надзвичайно сумну історію, свідком якої він став.

Багато років тому йому зателефонувала сестра. Тут А. зрозумів, що сестра, яка проходить повз нього на вулиці, навряд чи б йому подзвонила. Тому дзвінок був від братової дружини. Вона сказала, що мати в лікарні. А. стало страшно. Десять років тому, перед смертю батька, в нього виникло таке ж відчуття. Його батько був здоровим чоловіком. Він працював, як завжди, багато, вправно збирав гриби. Потім різко схуд.

Він знав про свою хворобу, помер швидко. Деякий час після операції йому було краще, а згодом його не стало. Помер він непритомним, але дочекавшись, коли всі зберуться біля нього в палаті.

От і зараз А. зрозумів усе. Він поїхав до лікарні. Вони тепло розмовляли з матір'ю. Складалося враження, наче їх стосунки ніколи не псувалися. Він дізнався, що місяць тому його матері зробили операцію. Від ще однієї вона відмовилася. Лікар нічого не говорив А., обмежуючись загальними фразами. А. тишив себе думкою, що не сталося нічого страшного. Може, мати просто шукала зустрічі з ним. Він продовжував згадувати минулі події. Після похоронів батька мати сказала йому, що його дружині не слід було приходити. Він зібрав речі і пішов. Брат і сестра перестали з ним спілкуватися. Лише пізніше він зустрів матір на могилі батька. Вона сказала йому, що хвора, хоча виглядала жінка добре. А. пообіцяв зайти, але так і не зайшов.

У лікарні ж письменник навідував матір щодня. Після того, як її виписали, він вперше повернувся до батьківського дому. Через місяць маму знову забрали. Через знайомих А. дізнався, що жити їй залишилося небагато. Він почав шукати вихід. Знайшов лікаря, що займався нетрадиційної медициною. Але мати була у тяжкому стані: при розсмоктуванні пухлини, токсини, що виділяються, вражають весь організм. Їй приписали сувору дієту. Скоро пухлина була вбита, але ж токсини залишилися. Мати дуже схудла. Її виснажене обличчя ставало для А. все дорожчим. Вони ще так багато не сказали один одному. Його брат не турбувався. Він звик бути щасливим. Тому він часто скиглив, жалівся на долю. Він був відстороненим, уникав розмов, не з'являвся біля матері. Вона не розуміла, що трапилося з ним. Сестра теж картала долю. Біля матері залишився лише А. Він робив їй перев'язки, піклувався про неї. Вона сказала, що йому варто було стати лікарем. Вона розуміла, що Ірі, її дочці, все вже давно байдуже. Вона одружилася з чоловіком, проти якого була матір. Зараз сестра брехала, що вона розійшлася з чоловіком. Але вона часто розмовляла по телефону з кимось, кого називала "сонечком".

Мати все ще намагалася все контролювати. Вона вже не підводилася з ліжка. Хвора пригадувала своє дитинство. Друга пухлина теж почала зникати, всі були у гарному настрої. Але лікування почали надто пізно. Виявилося, що брат А. все знав. Але через заборону матері, нічого йому не розповів. Все ж у них з'явилася надія. Потім матері стало гірше. Вона не їла, не приймали ліків, ледве говорила. На третій день вона померла. Сестра у сусідній кімнаті розмовляла з "сонечком", вона була щаслива. Мама лежала на ліжку така ж прекрасна, як і завжди. Приїхали люди з моргу, щоб забрати її. А. стояв під дощем і дивився на автобус, у якому була його мати.

Тієї ночі він не спав. Він розмірковував над тим, що таке щастя. Йому приходили на думку друзі, успіх, гроші кохання. Але він розумів, що все це минає. письменник збагнув, що у своєму житті він не був щасливим. Та раптом він згадав той день, коли все-таки відчув справжнє щастя. Це був день, коли мати принесла йому іграшковий синій автомобіль. І батько, і мати, і бабуса тоді були поруч з ним, А. думав, що так повинно бути завжди, що попереду на них чекає все найкраще.

Раптом А. винирнув зі спогадів. Потрібно було працювати.
Кінець.